

En tvangsinnleggelse

Rådet for legeetikk behandlet en klage fra en mann som ble innlagt til tvungen observasjon i et psykiatrisk sykehus. Innleggende lege vurderte mannen på bakgrunn av informasjon fra de pårørende og ved å se til ham mens han sov. Saken ble behandlet både i kontrollkommisjonen, hos Fylkeslegen og i Rådet for legeetikk. Legen fikk kritikk fra alle instanser for ikke å ha foretatt en personlig undersøkelse av pasienten. Dette er et ufravikelig krav ved tvangsinnleggelse.

Karsten Hytten
karsten@hytten.no
Rådet for legeetikk
Postboks 1152 Sentrum
0107 Oslo

Utgangspunktet for saken var en telefonhenvendelse fra pasientens kone til legen der det fremkom stor bekymring for pasientens psykiske helse. Han hadde tidligere fått diagnosen bipolar lidelse. Familien hadde forsøkt å motivere ham til å ta imot hjelp – uten å lykkes. Da legen kom på hjemmebesøk, sov mannen. Legen lot være å vekke ham fordi han var utrygg på hva som ville hende hvis han skulle bli voldsom, som han hadde vært tidligere samme døgn. Under hjemmebesøket kontaktet legen legevaktlege, som ikke kunne komme, samt det psykiatriske sykehuset. Han utferdiget innleggelsespapirer, og pasienten ble hentet av politi og brakt til sykehuset. I innleggelses-skrivet fremhevet legen bekymring når det gjaldt beruselse, lite selvkontroll og truende og irrasjonell atferd. Ved sykehuset ble det gjort vedtak om tvungen observasjon ved døgnopphold. Dette vedtaket ble opphevet tre dager senere.

Pasienten klaget på innleggelsen til kontrollkommisjonen ved sykehuset, som kom med kritikk både av innleggende lege og av sykehuset som hadde fattet vedtak om tilbakeholdelse: «Kontrollkommisjonen finner

det godtgjort at dr. X ikke har foretatt en personlig undersøkelse av NN før han skrev sin legeerklæring. X selv har forklart at pasienten lå og sov, og at han tittet inn til ham. Forøvrig hadde han snakket med NNs kone. Slik kontrollkommisjonen vurderer det, er dette ikke en personlig undersøkelse. (...) Kontrollkommisjonen konstaterer at den manglende personlige undersøkelsen er en grov saksbehandlingsfeil som fører til at vedtaket om etablering av tvungen observasjon av NN er ugyldig.»

Fylkeslegen, som også behandlet saken, kom med følgende utsagn til legen: «Fylkeslegen finner at din behandling av pasienten var i strid med faglig forsvarlighet, jfr. Helsepersonelloven § 4. Fylkeslegen legger til grunn at sykehuset fattet vedtak i strid med psykisk helsevernlov § 3-2 ved å underlegge pasienten tvungen observasjon.»

Rådets behandling

Rådet har særlig vurdert legens handlemåte i forhold til følgende paragrafer i Etske regler for leger:

- Kap. I, § 1: «Legen skal bygge sin gjer-ning på respekt for grunnleggende men-neskerettigheter, og på sannhet og rettfer-dighet i forhold til pasient og samfunn.»
- Kap. I § 2: «Legen skal ivareta den enkelte pasients interesse og integritet. Pasienten skal behandles med barmhjer-tighet, omsorg og respekt. Samarbeidet med pasienten bør baseres på gjensidig

tillit og skal der det er mulig bygge på informert samtykke.»

- Kap. IV § 3: «En lege skal bygge sine erklæringer på nødvendig innhentet infor-masjon og på så omfattende undersøkel-ser som formålet tilsier.»

Rådet betviler ikke legens gode intensjon om å forsøke å hjelpe en familie i stor krise. Imidlertid er det å tvangsinnlegge en person en svært alvorlig og integritetskretnende handling, og regelverket for tvangsinnleg-gelser er klart. Det forutsetter personlig undersøkelse av pasienten med konklusjonen at kriteriene for innleggelse til tvungen observasjon er til stede.

Siden pasienten ble tvangsinnlagt uten at han var personlig undersøkt, vurderer Rådet for legeetikk det slik at både § 1 og § 2 i kapittel I er brutt. Rådet finner at legeerklæringen ikke var basert på så omfat-tende undersøkelser som formålet tilsier (jf. kap. IV § 3). Rådet er enig i de vurde-ringer som er gjort både i kontrollkommi-sjonen og av Fylkeslegen og gir lege NN kritikk for å ha brutt de nevnte paragrafene i Etske regler for leger. Rådet legger merke til og anerkjenner at lege NN i ettertid ser at han burde ha handlet annerledes.

Manuskriptet ble mottatt 28.10. 2009 og godkjent 12.11. 2009. Medisinsk redaktør Erlend Hem.